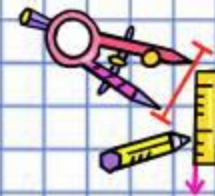

Тема уроку.

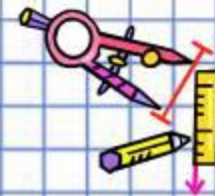
Письмове додавання і
віднімання, коли сума розрядних
одиниць дорівнює 10. Дії з
іменованими числами.

3 клас до підручника А.Заїка,
С. Тарнавська

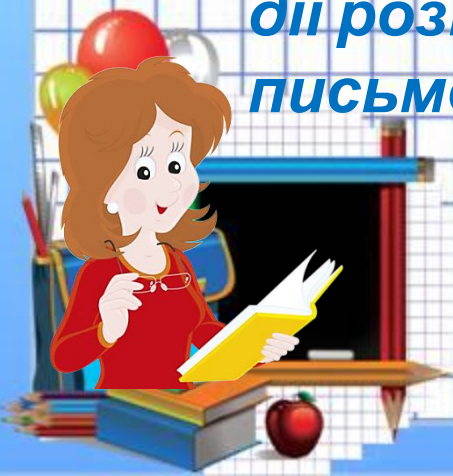
I. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності учнів

- Які прийоми додавання і віднімання круглих чисел в **Усні** та **письмовий**.
- У чому відмінність між усними прийомами і письмовими прийомами?

За усного прийому обчислення вираз записують у рядок, а за письмового – у стовпчик. При усному прийомі арифметичні дії розпочинаємо з найвищого розряду, а при письмовому – з нижчого розряду.

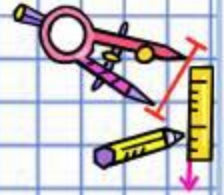
□ Як можна міркувати при додаванні і відніманні трицифрових чисел у стовпчик?

1. *Записую числа стовпчиком – розряд під розрядом.*
2. *Обчислення починаю з розряду одиниць.*
3. *Виконую дії з десятками.*
4. *Виконую дії із сотнями*

1. Усна лічба.

Назви найменше та найбільше одноцифрове й трицифрове числа.

0

9

999

$$999 - 100 = 899$$

100

$$100 + 999 = 1099$$

3. Усне колективне виконання завдання. Каліграфічна хвилинка.

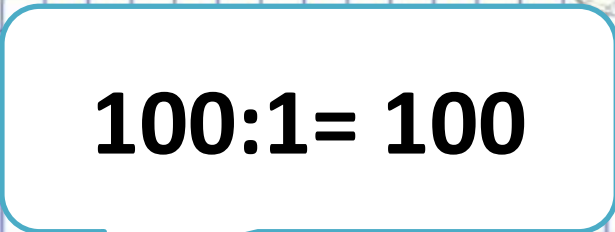

**Запиши найменше натуральне
одноцифрове число та трицифрове.
Обчисли їх частку :**

1

100

$$100:1=100$$

Пригадаймо таблицю розрядів!

Розряд сотень (III розряд)	Розряд десятків (II розряд)	Розряд одиниць (I розряд)
7	3	4
8	0	5
7	5	0

розрядні доданки

$$\rightarrow 700 + 30 + 4$$

$$\rightarrow 800 + 5$$

$$\rightarrow 700 + 50$$

307. Прокоментуй виконання дій додавання в стовпчиках за алгоритмом.

$$\begin{array}{r} + 348 \\ 432 \\ \hline 780 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 344 \\ 261 \\ \hline 605 \end{array}$$

- 1) Як записувати компоненти додавання стовпчиком?
- 2) Як виконувати порозрядне додавання?
 $8 + 2 = 10 = 1 \text{ дес. } 0 \text{ од.}$
 $4 \text{ дес.} + 3 \text{ дес.} + 1 \text{ дес.} = 8 \text{ дес.}$
 $3 \text{ сот.} + 4 \text{ сот.} = 7 \text{ сот.}$
- 3) Читання результату. Сума — число 780.

Пам'ятай!

10 одиниць одного розряду дорівнюють
1 одиниці наступного (більшого) розряду:
 $10 \text{ од.} = 1 \text{ дес.}, 10 \text{ дес.} = 1 \text{ сот.}, 10 \text{ сот.} = 1 \text{ тис.}$

$$\begin{array}{r} 386 \\ + 522 \\ \hline 908 \end{array}$$

A blue curved arrow labeled "10" points from the 8 in the tens place of the top number to the 3 in the hundreds place, indicating a carry-over of 10 units.

Завдання 308

308. Обчисли з коментуванням. Ти будеш автором алгоритму.

$$425 + 135$$

$$425 + 283$$

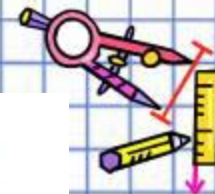
$$149 + 31$$

$$\begin{array}{r} 425 \\ + 135 \\ \hline 560 \end{array}$$

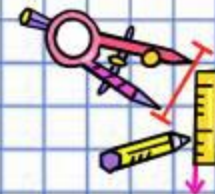
Diagram illustrating the addition of 425 and 135. A blue arrow labeled "10" indicates the carry from the units place (5 + 5 = 10) to the tens place. The result 560 is shown below the horizontal line, with the 5 in the hundreds place, the 6 in the tens place, and the 0 in the units place.

$$\begin{array}{r} 425 \\ + 283 \\ \hline 705 \end{array}$$

Diagram illustrating the addition of 425 and 283. A blue arrow labeled "10" indicates the carry from the units place (5 + 3 = 8) to the tens place. The result 705 is shown below the horizontal line, with the 7 in the hundreds place, the 0 in the tens place, and the 5 in the units place.

Запам'

10 одиниць одного розряду дорівнюють 1 одиниці наступного (більшого) розряду:

$10 \text{ од.} = 1 \text{ дес.},$

$10 \text{ дес.} = 1 \text{ сот.},$

$1 \text{ сот.} = 1 \text{ тис.}$

317. Прокоментуй виконання дій віднімання в стовпчиках за алгоритмом.

$$\begin{array}{r} 470 \\ - 126 \\ \hline 344 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 608 \\ - 345 \\ \hline 263 \end{array}$$

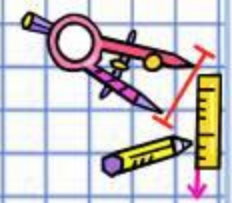
- 1) Запис компонентів віднімання стовпчиком.
- 2) Виконання порозрядного віднімання.
  - а) $0 - 6$. Від 0 відняти 6 неможливо.
  - б) Від 7 дес. беремо 1 дес., $1 \text{ дес.} = 10 \text{ од.}$, $10 - 6 = 4 \text{ (од.)}$.
  - в) Десятків у зменшуваному залишилося 6.
 $6 \text{ дес.} - 2 \text{ дес.} = 4 \text{ дес.}$
  - г) $4 \text{ сот.} - 1 \text{ сот.} = 3 \text{ сот.}$
- 3) Читання результату. Різниця — це число 344.

Пам'ятай!

1 одиниця розряду дорівнює 10 одиницям меншого розряду:

$1 \text{ дес.} = 10 \text{ од.}$, $1 \text{ сот.} = 10 \text{ дес.}$, $1 \text{ тис.} = 10 \text{ сот.}$

$$\begin{array}{r} 780 \\ - 438 \\ \hline 342 \end{array}$$

A subtraction problem is shown on a grid background. The numbers are arranged vertically: 780 minus 438 equals 342. The digits 7, 8, 4, 3, 3, 4, and 2 are colored red, blue, or black. A blue curved arrow labeled '10' indicates a borrowing operation from the tens place (8) to the ones place (0).

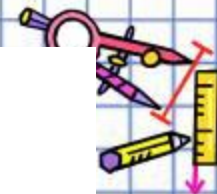
318. Обчисли з коментуванням. Ти складеш алгоритм.

$740 - 318$

$580 - 263$

$305 - 174$

$909 - 637$

$$\begin{array}{r} 580 \\ - 263 \\ \hline 317 \end{array}$$

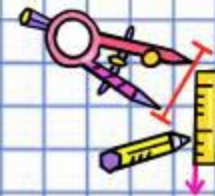
A blue arrow labeled "10" points from the 8 in the tens place to the 0 in the ones place, indicating a borrowing of 10 units.

$$\begin{array}{r} 740 \\ - 318 \\ \hline 422 \end{array}$$

A blue arrow labeled "10" points from the 4 in the tens place to the 0 in the ones place, indicating a borrowing of 10 units.

Фізкультхвилинка

Задача

Виготовили – 27 г.
Дівчата - $\frac{1}{3}$ від
Хлопці - ?

- 1) $27 : 3 = 9$ (г.) – дівчата
- 2) $27 - 9 = 18$ (г.)

**Відповідь: 18
годівничок.**

Задача

310. Ширина прапорця прямокутної форми 3 см
й дорівнює половині довжини.
Зобрази такий прапорець.
Обчисли його периметр.

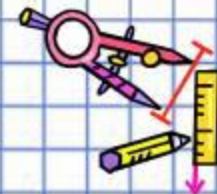

Ширина - 3 см - $\frac{1}{2}$ довжини
Р прямокутника - ? см

1) $3 * 2 = 6$ (см) - довжина

2) $6 * 2 + 3 * 2 = 18$ (см)

Відповідь: $P = 18$ см

311. а) Поясни способи обчислень. Продовж обчислення.

I спосіб — з перетворенням іменованого числа

$$7 \text{ м } 54 \text{ см} - 2 \text{ м } 31 \text{ см} = \mathbf{5 \text{ м } 23 \text{ см}}$$

$$7 \text{ м } 54 \text{ см} = 754 \text{ см}$$

$$2 \text{ м } 31 \text{ см} = 231 \text{ см}$$

$$\begin{array}{r} 754 \text{ см} \\ - 231 \text{ см} \\ \hline 523 \text{ см} \end{array}$$

II спосіб — без перетворення іменованого числа

$$\begin{array}{r} 7 \text{ м } 54 \text{ см} \\ - 2 \text{ м } 31 \text{ см} \\ \hline 5 \text{ м } 23 \text{ см} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 43 \text{ т } 607 \text{ кг} \\ + 9 \text{ т } 543 \text{ кг} \\ \hline 52 \text{ т } 1150 \text{ кг} \\ 53 \text{ т } 150 \text{ кг} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 108 \\ \curvearrowright \\ 62 \text{ м } 08 \text{ см} \\ - 8 \text{ м } 37 \text{ см} \\ \hline 53 \text{ м } 71 \text{ см} \end{array}$$

б) Обчисли двома способами.

4 грн 57 коп. – 3 грн 27 коп.   6 м 55 см – 3 м 12 см

$$\begin{array}{r} 4 \text{ грн } 57 \text{ коп} \\ - 3 \text{ грн } 27 \text{ коп} \\ \hline \end{array}$$

1 грн 30

6 грн 75 коп

$$\begin{array}{r} 4 \text{ грн } 50 \text{ коп} \\ - \phantom{4 \text{ грн }} 25 \text{ коп} \\ \hline \end{array}$$

2 грн 25

коп

$$\begin{array}{r} 6 \text{ м } 55 \text{ см} \\ - 3 \text{ м } 12 \text{ см} \\ \hline \end{array}$$

3 м 43

8 м 60 см

$$\begin{array}{r} 4 \text{ м } 45 \text{ см} \\ - \phantom{4 \text{ м }} 15 \text{ см} \\ \hline \end{array}$$

4 м 15

$$\begin{array}{r} 6 \text{ грн } 88 \text{ коп} \\ - 3 \text{ грн } 56 \text{ коп} \\ \hline \end{array}$$

3 грн 32

коп

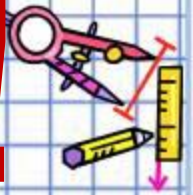

$$7 \text{ м } 5 \text{ дм} - 2 \text{ м } 35 \text{ см} = 750 \text{ см} - 235 \text{ см} = 515 \text{ см} = 5 \text{ м } 15 \text{ см}$$

Самостійно!

№ 313, 324 (обчислення)
314(задача), вивч. правила
с.76, с.79

Читання пам'ятки:

Пам'ятай!

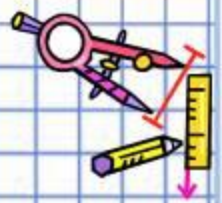

10 одиниць одного розряду дорівнюють
1 одиниці наступного (більшого) розряду:
10 од. = 1 дес., 10 дес. = 1 сот., 10 сот. = 1 тис.

Пам'ятай!

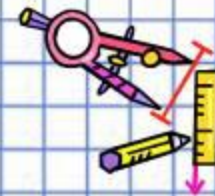
1 одиниця розряду дорівнює 10 одиницям
меншого розряду:
1 дес. = 10 од., 1 сот. = 10 дес., 1 тис. = 10 сот.

Дякую за урок!

У презентації використані
фрагменти підручника
“Математика”, А.Заїки,
С. Тарнавської. 3 клас

